

**UCHWAŁA NR XXXIV/493/2020
RADY MIASTA KALISZA**

z dnia 29 grudnia 2020 r.

**w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na
2021 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) i art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. Uchwała się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kalisza.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący

Rady Miasta Kalisza

/.../

Tadeusz Skarżyński

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok

SPIS TREŚCI

I. Wstęp

II. Diagnoza problemów alkoholowych.

1. Rynek napojów alkoholowych. Podejmowane działania w zakresie ograniczenia dostępności napojów alkoholowych i zmniejszenia rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym.
2. Szkody zdrowotne i społeczne u osób uzależnionych i nadużywających alkoholu. Podejmowane działania mające na celu zmniejszenie skutków zdrowotnych i społecznych spowodowanych nadużywaniem alkoholu i uzależnieniem od alkoholu. Finansowanie ww. działań.
3. Zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie. Podejmowane działania w zakresie ograniczeń zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych nadużywaniem alkoholu, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Finansowanie ww. działań.
4. Picie alkoholu przez dzieci i młodzież. Skrót z wyników badań „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” – wybrane elementy dot. picia alkoholu przez młodzież. Podejmowane działania profilaktyczne i edukacyjne. Finansowanie ww. działań.
5. Działania instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych. Podejmowane działania wspomagające i wspierające działalność instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych. Finansowanie ww. działań.

III. Zasoby.

IV. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020. Krajowy program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – kierunki działań dla jednostek samorządu terytorialnego.

V. Zadania własne Miasta w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na rok 2021:

PROBLEM I – Szkody zdrowotne i społeczne wynikające ze spożywania alkoholu.

PROBLEM II – Zaburzenia życia rodzinnego w związku z alkoholem.

PROBLEM III – Picie alkoholu przez dzieci i młodzież.

PROBLEM IV – Stopień aktywności i współpracy organizacji i instytucji w podejmowaniu działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.

PROBLEM V – Naruszanie prawa na rynku alkoholowym.

VI. Zasady finansowania i realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok oraz zasady wynagradzania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

I. Wstęp

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, a w szczególności poprzez: działalność wychowawczą i informacyjną, ograniczanie dostępności alkoholu, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu, zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Wszystkie działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu należą do zadań własnych gminy. Zadania te są realizowane w postaci programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 r. wynika ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016–2025. Uwzględnia on również cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020.

Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020.

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia jest wydłużenie życia w zdrowiu, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznej w zdrowiu.

Wykaz zadań służących realizacji celu operacyjnego: profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi jest określony w krajowym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącym część Narodowego Programu Zdrowia.

Cele i zadania określone w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 r. są spójne z Narodowym Programem Zdrowia i będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami.

II. Diagnoza problemów alkoholowych

1. Rynek napojów alkoholowych.

Podejmowane działania w zakresie ograniczenia dostępności napojów alkoholowych i zmniejszenia rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym:

1/ Dostępność napojów alkoholowych.

W odniesieniu do alkoholu wyróżnia się dwie formy dostępności:

- dostępność ekonomiczna: to relacja między ceną alkoholu a dochodami potencjalnych konsumentów. Na cenę w dużej mierze wpływa wartość podatku akcyzowego, który jest ustalany na poziomie centralnym. Wiele badań potwierdza, że popyt na alkohol, rośnie wraz ze spadkiem ceny i maleje, kiedy ceny idą w górę (Moskalewicz, Sierosławski, 2005), dlatego

racjonalna polityka cenowa jest jednym z podstawowych narzędzi służących ograniczaniu szkód powodowanych przez alkohol.

- dostępność fizyczna – to gęstość sieci punktów sprzedaży alkoholu modyfikowana realną możliwością jego zakupu (Moskalewicz, Sierosławski, Dąbrowska, 2005).

tab. liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Kaliszu

	I poł. 2020	2019	2018	2017
Liczba punktów sprzedaży - sklepy	202	207	210	217
Liczba punktów sprzedaży – lokale gastronomiczne	97	102	94	94
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu	235	244	252	257

tab. ilość mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych

	I poł. 2020	2019	2018	2017
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	299	309	304	311
Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży	334	325	332	327

2/ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada w art. 12 ust. 1 i ust. 3 obowiązek ustalenia przez radę gminy w drodze uchwały maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Regulacje te zgodnie z art. 1 i 2 ustawy mają służyć między innymi ograniczeniu dostępności alkoholu.

Uchwałą Nr XXXI/448/2020 Rady Miasta Kalisza z dnia 29 października 2020 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży tych napojów na terenie Miasta Kalisza została ustalona:

- maksymalna liczba 310 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo, w tym przeznaczonych do spożycia:
 - 1) poza miejscem sprzedaży – 210 zezwoleń,
 - 2) w miejscu sprzedaży – 100 zezwoleń.
- maksymalna liczba 290 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa), w tym przeznaczonych do spożycia:
 - 1) poza miejscem sprzedaży – 210 zezwoleń,
 - 2) w miejscu sprzedaży – 80 zezwoleń.
- maksymalna liczba 265 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu, w tym przeznaczonych do spożycia:
 - 1) poza miejscem sprzedaży – 200 zezwoleń,
 - 2) w miejscu sprzedaży – 65 zezwoleń.

Mając na uwadze analizę poziomu wykorzystania dotychczas obowiązującego na terenie Miasta Kalisza limitu zezwoleń oraz liczby mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych, zasadne było zmniejszenie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych z 920 zezwoleń na 865. Jednocześnie określona maksymalna liczba zezwoleń jest zróżnicowana w zależności od rodzaju napojów alkoholowych pod kątem ograniczenia dostępności do napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu.

W stosunku do wcześniej obowiązującej uchwały uległa zmniejszeniu:

- z 330 na 310 maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo,
- z 300 na 290 maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa),
- z 290 na 265 maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% zawartości alkoholu.

tab. ilość zezwoleń wydanych na sprzedaż napojów alkoholowych.

	Ilość wydanych zezwoleń ogółem	Ilość wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkohol. przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	Ilość wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkohol. przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży
2020 (na 30.11.)	188	106	82
2019	314	143	171
2018	226	132	94
2017	265	151	114

3/ Wygaśnięcia zezwoleń z tytułu niedokonania opłaty w ustawowym terminie lub niezłożenia oświadczenia oraz cofnięcia zezwoleń w związku z naruszeniem art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dot. sprzedaży alkoholu niepełnoletnim.

tab. cofnięcie zezwoleń z tytułu nieprzestrzegania warunków sprzedaży w związku z naruszeniem art. 15 ustawy dot. sprzedaży alkoholu niepełnoletnim oraz wygaszenie zezwoleń z powodu nieterminowej opłaty za korzystanie z zezwoleń.

	2020	2019	2018	2017
Ilość decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia	1 (nieprawomocna)	2	-	2
Ilość decyzji wygaszających zezwolenia – nieterminowa opłata	1	1	4	3

4/ Kontrola placówek prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

W 2020 r. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziła w Kaliszu kontrolę 21 punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Kontrole były realizowane zgodnie z Zarządzeniem Nr 101/2019 z dnia 22 lutego 2019 r. Prezydenta Miasta Kalisza w sprawie ustalenia procedury kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (z późn. zm.).

tab. kontrole podmiotów posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz działania profilaktyczno - edukacyjne

	2020	2019	2018	2017
Ilość kontroli	21 kontrole planowanych 1 kontrola interwencyjna 4 -sprawdzenie lokalizacji punktu	44 kontrole planowane 4 -sprawdzenie lokalizacji punktu	1 – na wniosek mieszkańców 5- sprawdzenie lokalizacji punktu	3 – na wniosek mieszkańców 9- sprawdzenie lokalizacji punktu
Akcje profilaktyczne	Podczas kontroli planowanych (21)	Akcja profilaktyczno – edukacyjna w 60	ogólnopolska kampania społeczna	- ogólnopolskie kampanie społeczne

i profilaktyczno - edukacyjne	członkowie zespołów kontrolnych przekazywali sprzedawcom materiały profilaktyczno - edukacyjne	sklepach w ramach projektu „Bezpieczne życie w Kaliszu – od juniora do seniora”	adresowana do sprzedawców: „Liczy się wiek, nie wygląd”. - „Akcja Trzeźwość” na kaliskich drogach	adresowane do sprzedawców: „Odpowiedzialny sprzedawca”, „Liczy się wiek, nie wygląd”, „To od ciebie zależy trzeźwość nieletnich” - „Akcja Trzeźwość” na kaliskich drogach
-------------------------------------	--	---	--	---

Przedmiotem kontroli było:

1. przestrzeganie zasad obrotu napojami alkoholowymi, stosownie do postanowień ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy prawo przedsiębiorców,
2. przestrzeganie zasad obrotu napojami alkoholowymi zawartych w ustawie tj. zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom do lat 18, nietrzeźwym, na kredyt lub pod zastaw,
3. powtarzające się w miejscu sprzedaży lub najbliższej okolicy, zakłócenia porządku publicznego w związku ze sprzedażą napojów alkoholowych przez daną placówkę,
4. wprowadzanie do sprzedaży napojów alkoholowych pochodzących z nielegalnych źródeł,
5. przestrzeganie warunków określonych w zezwoleniu na sprzedaż napojów alkoholowych:
 - posiadanie aktualnego zezwolenia na obrót napojami alkoholowymi,
 - wniesienie stosownej opłaty,
 - posiadanie tytułu prawnego do korzystania z lokalu stanowiącego punkt sprzedaży,
6. przestrzeganie przepisów o dozwolonych formach reklamy i promocji napojów alkoholowych,
7. realizacja obowiązku umieszczania w kontrolowanych placówkach informacji o szkodliwości spożywania alkoholu.

Główne uchybienia wynikające z przeprowadzonych kontroli to: brak książki kontroli i wywieszek o szkodliwości alkoholu (do uzupełnienia) oraz w jednym przypadku niezgodna z prawem reklama – sprawę skierowano do prokuratury. W związku ze zmieniającymi się przepisami członkowie Komisji uczestniczyli w 2020 r. w szkoleniach z zakresu przeprowadzania kontroli punktów sprzedaży alkoholu.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2019 r. zaopiniowała 70, a w pierwszym półroczu 2020 r. 31 wniosków o zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji z uchwałą Nr LV/733/2018 Rady Miasta Kalisza z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży tych napojów na terenie Miasta Kalisza (z późn. zm.).

5/ Straż Miejska – działania interwencyjne dotyczące przestrzegania prawa w zakresie spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz zakłócania porządku publicznego przez osoby nietrzeźwe. Patrole Straży Miejskiej Kalisza podejmują działania kontrolne w rejonie punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych, których zadaniem jest między innymi wyeliminowanie sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim i nietrzeźwym.

Ponadto Straż Miejska wykorzystuje monitoring stacjonarny i kamery mobilne w działaniach mających na celu przeciwdziałanie spożywaniu alkoholu w miejscach publicznych.

tab. działania interwencyjne dotyczące przestrzegania prawa w zakresie spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz zakłócania porządku publicznego przez osoby nietrzeźwe.

	I poł. 2020	2019	2018	2017
--	-------------	------	------	------

Zgłoszenia związane ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych	215 – spożywanie alkoholu w miejscu publicznym 76 – zakłócanie ciszy i zakłócanie spokoju	266 – spożywanie alkoholu w miejscu publicznym 158 – zakłócanie ciszy i zakłócanie spokoju	399 – spożywanie alkoholu w miejscu publicznym 149 – zakłócanie porządku publicznego	266 – spożywanie alkoholu w miejscu publicznym 116 – zakłócanie porządku publicznego
Doprowadzenia osób nietrzeźwych	14 – PDOZ 18 – pogotowie 7 – miejsce zamieszkania	20 – PDOZ 24 – pogotowie 8 – miejsce zamieszkania	38 – PDOZ 43 – pogotowie 22 – miejsce zamieszkania	42 – PDOZ 38 – pogotowie 20 – miejsce zamieszkania
Ukaranie osób spożywających alkohol w miejscach publicznych	11 mandatów 412 – pouczeń 0 – wniosek do sądu o ukaranie	233 mandaty 602 – pouczenia 1 – wniosek do sądu o ukaranie	334 – mandaty 484 – pouczeń 0 – wniosek do sądu o ukaranie	206 – mandatów 236 – pouczeń 9 – wniosków do sądu o ukaranie

6/ Komenda Miejska Policji w Kaliszu – działania interwencyjne wobec osób nietrzeźwych.

tab. łamanie prawa przez osoby nietrzeźwe

	I połowa 2020	2019	2018
ilość przestępstw popełnionych przez osoby nietrzeźwe	196	429	419
Ilość zatrzymanych nietrzeźwych kierowców	99	260	264
Ilość osób ukaranych za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym	35 osób ukarano mkk 10 osób – wnioski do sądu o ukaranie	62 osoby ukarano mkk 28 osób – wnioski do sądu o ukaranie	22 osoby ukarano mkk 7 osób – wnioski do sądu o ukaranie
Ilość interwencji związanych z zakłócaniem porządku publicznego przez osoby nietrzeźwe	801	1140	619

Ponadto KMP podejmuje działania profilaktyczne skierowane do mieszkańców Kalisza np. „Akcja Trzeźwość” podczas Kaliskich Dni Trzeźwości, „Trzeźwe poranki”, spoty reklamowe na temat bezpiecznych zachowań nad wodą, na drogach, plakaty „Piłeś nie jedź”.

7/ Dochody z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń.

Dochody Miasta z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych w ostatnich latach kształtowały się następująco:

2020 na 30.11.2020	2019	2018	2017
2.479.193,17	2.360.156,81	2.315.023,77	2.309.701,33

Środki z ww. tytułu mogą być wydatkowane jedynie na realizację zadań zawartych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz w Miejskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii i nie mogą być przeznaczone na inny cel.

Szkody zdrowotne i społeczne u osób uzależnionych i nadużywających alkoholu.

Alkohol jest substancją toksyczną – psychoaktywną i powoduje szkody zdrowotne, społeczne i

ekonomiczne jednostek i społeczeństwa. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim, a w Europie na drugim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji. Ponad 60 różnych typów chorób i urazów wiąże się z jego spożywaniem. Powszechnie jest przekonanie, że na kłopoty zdrowotne narażeni są tylko uzależnieni od alkoholu. Jednak problemy zdrowotne dotyczą również tych, którzy piją w sposób ryzykowny i szkodliwy. Liczbę osób uzależnionych w Polsce można oszacować na ok. 600 tys., a osób pijących alkohol szkodliwie na ok. 2,5 mln (Raport z badań „Epidemiologia zaburzeń psychiatrycznych i dostęp do psychiatrycznej opieki zdrowotnej”, Warszawa IPiN 2012 r.).

Polacy piją alkohol stosunkowo rzadko – sięgają po alkohol około 80 dni w roku. Rzadziej niż w Polsce alkohol jest spożywany w Skandynawii, Litwie i Islandii. Polacy piją natomiast w dużych ilościach. Polska znajduje się na pierwszym miejscu wśród krajów europejskich, jeśli chodzi o średnią ilość czystego alkoholu wypijanego w jednym dniu picia, co biorąc pod uwagę szkody zdrowotne, jest bardzo niebezpieczne. („Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych oraz Ograniczanie Dostępności Alkohol w Gminach i Miastach” pod red. K. Łukowskiej, wyd. Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej Warszawa 2018).

Podjęmowane działania mające na celu zmniejszenie szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych nadużywaniem alkoholu i uzależnieniem od alkoholu:

1/ Leczenie osób uzależnionych.

Podstawową metodą leczenia osoby uzależnionej od alkoholu jest psychoterapia indywidualna i grupowa. W Kaliszu funkcjonują dwa miejsca, w których taką pomoc może uzyskać osoba uzależniona (w ramach kontraktu z NFZ): NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia przy ul. Lipowej 5, która realizuje 32-tygodniowy program finansowany przez NFZ oraz MULTIMED – przychodnia specjalistyczna przy ul. Majkowskiej 13A, która realizuje program terapeutyczny dla osób uzależnionych w formie oddziału dziennego, terapii indywidualnej i grupowej.

tab. liczba osób uzależnionych od alkoholu, które zgłosiły się na leczenie

	I połowa 2020	2019	2018	2017
NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia	441, w tym: 89 I-razowych	712, w tym: 216 I-razowych	742	750
MULTIMED przychodnia specjalistyczna	310, w tym: 63 I-razowych 6 hazardzistów	468, w tym: 221 I-razowych 8 hazardzistów	437 7 hazardzistów	446 7 hazardzistów

2/ Wsparcie i pomoc w utrzymaniu abstynencji – funkcjonowanie klubów abstyntenckich i ruchu samopomocowego AA.

Dużą rolę we wsparciu osób uzależnionych w utrzymaniu abstynencji odgrywają stowarzyszenia abstyntenckie. Stowarzyszenia te prowadzą w Kaliszu dwa kluby abstyntenckie i jedną świetlicę abstyntencką, w których realizowane są programy rehabilitacyjne i zapobiegające wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych i ich rodzin: aktywizacja społeczna, wsparcie w utrzymaniu abstynencji, pomoc w rozwiązywaniu różnorodnych problemów, motywowanie do leczenia odwykowego. W siedzibach klubów oprócz ich podstawowej działalności odbywają się spotkania grup samopomocowych.

W Kaliszu działa 13 grup samopomocowych, w spotkaniach których mogą uczestniczyć osoby

uzależnione: 10 grup AA (Anonimowi Alkoholicy); 2 grupy NA (Anonimowi Narkomani) i 1 grupa AH (Anonimowi Hazardziści). Są one uzupełnieniem terapii odwykowej, oferując wsparcie w utrzymaniu abstynencji. Grupy te są wspólnotą trzeźwościową. Ich program oparty jest na „12 krokach AA” i „12 tradycjach”. Udział w grupach samopomocowych jest anonimowy. Ze względu na zasady ideowe oraz przepisy prawa grupy te nie mogą korzystać z zewnętrznego dofinansowania swojej działalności.

3/Organizacja obozów terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin.

W ramach zwiększenia oferty działań zmierzających do zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, redukcji szkód oraz zwiększenia dostępności do istniejących form wsparcia (NPZ), co roku grupa 90 osób uzależnionych i współuzależnionych miała możliwość uczestniczenia w terapii realizowanej podczas obozów terapeutycznych.

Niestety w roku bieżącym ze względu na sytuację epidemiczną zadanie to pomimo, że było zaplanowane, nie zostało zrealizowane.

4/ Warsztaty i grupy terapeutyczne uzupełniające podstawowy program terapeutyczny finansowany przez NFZ.

Każdego roku programy realizowane w NZOZ w ramach kontraktu z NFZ są uzupełniane o realizację programów finansowanych z Budżetu Miasta Kalisza. W roku 2020 została sfinansowana realizacja programu „After Care” dla osób uzależnionych. W każdej z grup, w jednym spotkaniu uczestniczyło średnio 5-6 osób uzależnionych (zgodnie z wytycznymi GIS). Działania te mają na celu zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych poprzez możliwość uczestniczenia w pogłębionej terapii, która nie jest finansowana przez NFZ.

5/ Działania rehabilitacyjne i zapobiegające wykluczeniu społecznemu osób bezdomnych z problemem alkoholowym wraz z udzieleniem schronienia.

W Kaliszu w 2020 r. podobnie jak w latach ubiegłych funkcjonują cztery miejsca, gdzie osoby bezdomne z problemem alkoholowym mogą uzyskać pomoc w postaci schronienia, posiłku, odzieży oraz pomocy terapeutycznej:

- Schronisko dla bezdomnych mężczyzn – Towarzystwo im. św. Brata Alberta ul. Warszawska 93A,
- Noclegownia dla bezdomnych mężczyzn – Polski Czerwony Krzyż, ul. Dobrzecka 2,
- Ogrzewalnia dla kobiet i mężczyzn – Polski Czerwony Krzyż, ul. Dobrzecka 2,
- Schronisko dla bezdomnych mężczyzn – Caritas Diecezji Kaliskiej, ul. Stawiszyńska 20; siedziba schroniska – Dom Bartymeusza w Domaniewie (transport do schroniska zapewnia Caritas).

Wszystkie osoby przebywające w schroniskach czy noclegowni są objęte programem rehabilitacyjnym i reedukacyjnym, który ma na celu zmotywowanie ich do podjęcia leczenia odwykowego, przywrócenie zdolności do samodzielnego życia społecznego i funkcjonowania w rolach społecznych.

Zarówno schroniska, ogrzewalnia i noclegownia funkcjonują od marca 2020 r. zgodnie z wytycznymi GIS i MZ dot. pandemii.

6/ Działania konsultacyjno - interwencyjne wobec osób bezdomnych.

Od 2019 roku przy ul. Stawiszyńskiej 20 działa Punkt konsultacyjno-interwencyjny dla osób z problemem alkoholowym (kobiet i mężczyzn), ich rodzin w tym osób bezdomnych. Punkt prowadzony jest przez Caritas Diecezji Kaliskiej. Część interwencyjna jest czynna całą dobę. Dyżuruje tam między innymi lekarz i ratownik medyczny, którzy przeprowadzają wstępną diagnozę stanu zdrowia bezdomnego i ewentualnie kierują go do schroniska, noclegowni lub innego miejsca, w którym uzyska stosowną pomoc. Każda osoba, która się zgłosi do punktu ma możliwość kąpieli, wymiany odzieży, dostaje ciepły posiłek. Ponadto osoby z problemem alkoholowym oraz

członkowie ich rodzin mogą skorzystać z konsultacji terapeuty i psychologa.

tab. punkt konsultacyjno - interwencyjny

działanie	I połowa 2020	2019	I połowa 2019
interwencje	31	64	48
konsultacje lekarskie	30	125	30
konsultacje terapeuty i psychologa	56	128	67

Przy Caritas Diecezji Kaliskiej działa grupa street-workerów. Street-workerzy podejmują działania interwencyjne wobec osób bezdomnych i uzależnionych przebywających na ulicach, dworcach i w innych miejscach publicznych. W wyniku podejmowanych interwencji osoby te trafiają do szpitali, schronisk i noclegowni.

tab. ilość interwencji street-workerów wobec osób bezdomnych

I poł. 2020	2019	2018	2017
-	36	10	23

Działania interwencyjne wobec osób bezdomnych podejmuje również Straż Miejska. Strażnicy patrolują miejsca, w których najczęściej przebywają osoby bezdomne (pustostany, parki, piwnice), a spotkane tam osoby kierują do miejsc, gdzie mogą one uzyskać pomoc.

7/ Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Ofertę pomocy i wsparcia dla osób z problemem alkoholowym na terenie naszego miasta uzupełniają działania podejmowane w Klubie Integracji Społecznej. W ramach KIS realizowane są konsultacje indywidualne oraz działania zmierzające do aktywizacji zawodowej i społecznej tych osób. Grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (motywowanie do leczenia, wsparcie w utrzymaniu abstynencji) na czas pandemii została zawieszona.

tab. ilość osób z problemem alkoholowym, które skorzystały z pomocy w KIS

I poł. 2020	2019	2018	2017
116, w tym 95 mężczyzn 21 kobiet	366, w tym 282 mężczyzn 84 kobiety	386	309

8/ Motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego.

W ramach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa Zespół ds. motywowania do leczenia odwykowego. Zespół rozpoczyna rozpatrywanie sprawy dot. osoby mającej problem alkoholowy na podstawie złożonego do Komisji wniosku. Wniosek taki może złożyć każda osoba, której nie jest obojętny los pijącego lub instytucja (pomoc społeczna, policja, zakład pracy).

tab. ilość osób z problemem alkoholowym, w stosunku do których MKRPA podjęła czynności mające na celu zmotywowanie ich do leczenia odwykowego

2020	2019	2018	2017
10	13	10	9

9/ Zobowiązanie do leczenia odwykowego.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi poddanie się leczeniu odwykowemu jest dobrowolne. Wyjątki od tej zasady określa ustawa tj. na leczenie odwykowe można skierować osobę, która w związku z nadużywaniem alkoholu powoduje rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchyla się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłóca spokój lub porządek publiczny. O zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego orzeka sąd rejonowy, który wszczyna postępowanie na wniosek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych lub prokuratury.

tab. ilość osób w sprawie których Prokuratura Rejonowa w Kaliszu wystąpiła do sądu z wnioskiem o skierowanie ich na przymusowe leczenie odwykowe

2020 na dzień 30.11.	2019	2018	2017
59	50	48	59

10/ Finansowanie ww. działań.

tab. wydatkowanie środków na realizację ww. działań

2020	2019	2018	2017
705.629 zł	717.250 zł	716.885 zł	601.980 zł

Zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie.

Uzależnienie jednego z członków rodziny wpływa w sposób bardzo szkodliwy na pozostałych członków rodziny, dezorganizuje życie rodzinne, zakłóca prawidłowe funkcje rodziny, destabilizuje funkcjonowanie całego systemu rodzinnego. Dotyczy to zarówno dorosłych członków rodziny jak i dzieci. Jednak szczególnie trudna jest sytuacja dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym. Dysfunkcja takiej rodziny zakłóca prawidłowy rozwój dziecka – poznawczy, emocjonalny i społeczny. Obie te grupy wymagają profesjonalnej pomocy terapeutycznej. Należy również pamiętać, że członkowie rodzin z problemem alkoholowym są grupą, która jest szczególnie narażona na doznawanie przemocy ze strony najbliższych.

Podejmowane działania w zakresie ograniczeń zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych nadużywaniem alkoholu, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

1/ Realizacja terapii indywidualnej i grupowej dla osób współuzależnionych.

Rodziny osób uzależnionych i pijących szkodliwie mogą uzyskać pomoc terapeutyczną w NZOZ Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, ul. Lipowa 5 i w NZOZ MULTIMED, ul. Majkowska 13 w ramach kontraktów z NFZ.

tab. ilość osób współuzależnionych, którym udzielono pomocy w NZOZ

	I poł. 2020	2019	2018	2017
NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia	187	298	315	204
MULTIMED	74	146	142	143

2/ Warsztaty i grupy terapeutyczne uzupełniające podstawowy program terapeutyczny finansowany przez NFZ.

Podstawowy program terapeutyczny realizowany przez NZOZ-y w 2020 r. podobnie jak w roku 2019 został uzupełniony o działania terapeutyczne finansowane z Budżetu Miasta: warsztaty terapeutyczne dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA) i grupę wsparcia dla osób współzależniących. Działania te mają na celu zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób współzależniących poprzez możliwość uczestniczenia w pogłębionej terapii i warsztatach, które nie są finansowane przez NFZ.

Zaplanowane na 2020 r. warsztaty z asertywności, redukcji szkód czy też terapia par ze względu na pandemię nie zostały zrealizowane.

3/ Ochrona przed przemocą w rodzinie.

Osoby doświadczające przemocy w rodzinie mogą uzyskać pomoc w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej – Dziale Interwencji Kryzysowej, ul. Graniczna 1. Pomoc ta jest udzielana w formie poradnictwa specjalistycznego udzielanego przez psychologów, pedagogów i pracowników socjalnych oraz w formie schronienia.

tab. ilość osób i konsultacji osób doświadczających przemocy w rodzinie

I połowa 2020	2019	2018	2017
157 osób 203 konsultacje	374 osoby 416 konsultacji	227 osób 312 konsultacji	241 osób 251 konsultacji

Ponadto w Kaliszu działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie podejmuje powołany zarządzeniem Prezydenta Miasta Kalisza Zespół Interdyscyplinarny. Zespół realizuje procedurę „Niebieska Karta” i koordynuje działania podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w jego skład.

Obejmują one przede wszystkim: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Niebieską Kartę może założyć, a przez to uruchomić całą procedurę: pomoc społeczna, służba zdrowia, oświata, policja i komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Od lat systematycznie wzrastała liczba założonych „NK”. Znaczny spadek ilości w br. może być spowodowany m.in. sytuacją epidemiczną i musi zostać poddany głębszej analizie przez Zespół Interdyscyplinarny.

tab. ilość „Niebieskich Kart”, które trafiły do Zespołu Interdyscyplinarnego

2020 - na dzień 3.11.	2019	2018	2017
150	226	196	114

Od 2020 r. rodziny uwikłane w przemoc, zarówno osoby doświadczające przemocy, jak i osoby stosujące przemoc oraz świadkowie przemocy, mogą uzyskać pomoc konsultanta ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Dziale Pomocy Środowiskowej MOPS Kalisz, ul. Graniczna 1, od poniedziałku do piątku w godz. od 8.00 do 14.00, numer telefonu: 506 162 271.

O skali problemu dot. przemocy w rodzinie w naszym mieście świadczy ilość policyjnych interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie lub problemem alkoholowym jednego z jej członków.

tab. ilość policyjnych interwencji domowych

I poł. 2020	2019	2018	2017
1170	1855	2344	2042

4/ Pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

W Kaliszu funkcjonuje 7 świetlic realizujących pozaszkolne programy opiekuńczo-wychowawcze z elementami socjoterapii, do których uczęszcza 250 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

Oprócz oddziaływań socjoterapeutycznych dzieci te są objęte pomocą psychologiczną, pomocą w odrabianiu lekcji oraz dożywianiem. W ramach realizacji programu wszystkie dzieci mają możliwość uczestniczenia podczas wakacji w obozie profilaktyczno-terapeutycznym, który stanowi kontynuację całorocznych działań w świetlicach.

Ze względu na obostrzenia sanitarne związane z pandemią w 2020 roku wakacyjny obóz zorganizowały tylko 2 świetlice, w pozostałych przypadkach zostały zorganizowane w czasie wakacji inne formy dla podopiecznych (wycieczki, dodatkowe zajęcia świetlicowe). W czasie zawieszenia lub ograniczenia funkcjonowania świetlic zgodnie z zaleceniami GIS, świetlice te utrzymywały kontakt ze podopiecznymi i ich środowiskiem domowym lub prowadziły część zajęć w formie hybrydowej.

Mając na uwadze poprawę warunków prowadzenia działalności świetlic, w latach 2018-2020 zrealizowano ze środków „alkoholowych” adaptację i remont d. budynku magazynowego MOPS przy ul. Granicznej na potrzeby świetlicy dla dzieci z rodzin alkoholowych. Łączna wartość inwestycji wyniosła 691.499,02 zł.

W 2020 roku nie odbyły się zaplanowane obozy terapeutyczne dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, które nie korzystają z zajęć świetlicowych.

5/ Wsparcie w działaniach mających na celu poprawę jakości życia rodzin osób współzależniowych.

W Kaliszu odbywają się spotkania trzech grup samopomocowych Al-Anon – dla rodzin osób uzależnionych. Uczestnictwo w tych grupach daje ogromne wsparcie rodzinom osób uzależnionych. W spotkaniach każdej z grup uczestniczy średnio 12-18 osób współzależniowych. Grupy te nie mogą korzystać z zewnętrznego dofinansowania swojej działalności.

6/ Pomoc społeczna dla rodzin z problemem alkoholowym.

Osoby uzależnione od alkoholu i ich rodziny otrzymują najczęściej pomoc w formie zasiłku celowego, okresowego, pomocy rzeczowej i żywności przyznawanych na podstawie decyzji z MOPS. Ponadto pomoc socjalną w postaci wydawania odzieży prowadziła dla ww. osób Fundacja „Bread of Life” i Polski Komitet Pomocy Społecznej. Pomoc w postaci żywności osoby uzależnione i ich rodziny mogą otrzymać w Stowarzyszeniu „Bank Chleba” i PKPS, a gorący posiłek w jadalni prowadzonej przez Caritas Diecezji Kaliskiej.

tab. MOPS – pomoc rodzinie

	I poł. 2020	2019	2018	2017
Ogólna liczba rodzin korzystająca z pomocy materialnej	2491	4370	4390	4667

w tym liczba rodzin z problemem alkoholowym	184	366	346	309
Wysokość środków na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym	184.794,64	407.589,55	404.512,09	391.460,60

7/ Finansowanie ww. działań

tab. wydatkowanie środków na realizację ww. działań

2020	2019	2018	2017
29.415 zł	363.2200 zł	356.383 zł	324.308 zł

Picie alkoholu przez dzieci i młodzież.

W 2019 r. po raz piąty były zrealizowane w Kaliszu badania „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną”. Badania te prowadzone są w oparciu o wystandaryzowane metody w ramach międzynarodowego projektu „European School Survey Project on Alcohol and Drugs (ESPAD)”. W badaniu ankietowym uczestniczyła reprezentatywna próba młodzieży szkolnej z dwóch grup wiekowych: 724 uczniów w wieku 15-16 oraz 765 uczniów w wieku 17-18 lat.

Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych oraz ocena czynników wpływających na ich rozpowszechnienie, ułożonych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży.

Z przeprowadzonych badań wynika między innymi, że:

- napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży;
- chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 86,0% uczniów z młodszej grupy i 96,4% uczniów ze starszej grupy;
- picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 50,1% piętnastolatków i 86,8% siedemnastolatków;
- najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród gimnazjalistów jest piwo, a wśród starszej młodzieży wódka, w obu grupach najmniej popularne jest wino;

tab. Ilość piwa wypita przy ostatniej okazji picia alkoholu

		Kalisz	Polska
Młodsza grupa (15-16 lat)	nigdy nie pije piwa	24,2	29,3
	ostatnim razem nie pił piwa	22,2	15,4
	poniżej 0,5 litra	27,3	22,5
	powyżej 0,5 do 1 litra	20,8	25,3
	powyżej 1 litra do 2 litrów	4,2	4,1
	powyżej 2 litrów	1,3	3,4
Starsza grupa (17-18 lat)	nigdy nie pije piwa	8,7	12,7
	ostatnim razem nie pił piwa	31,6	17,9
	poniżej 0,5 litra	16,8	18,2
	powyżej 0,5 do 1 litra	33,1	37,8
	powyżej 1 litra do 2 litrów	6,9	8,3
	powyżej 2 litrów	2,9	5,2

Typową ilością piwa konsumowaną przy jednej okazji przez uczniów młodszych jest poniżej 0,5 litra (27,3%) lub od 0,5 litra do litra (20,8%). W klasach starszych najczęściej pije się między 0,5 litra a 1 litrem tego alkoholu (33,1%).

Porównanie rozkładów wielkości spożycia piwa przez uczniów z starszej grupy w Kaliszu i w całym kraju nie ujawnia znaczących różnic. W młodszej grupie obserwujemy różnicę polegającą na wyższej frakcji pijących od 0,5 litra do litra niż pijących poniżej 0,5 litra w próbie ogólnopolskiej. Trochę wyższy jest też odsetek pijących powyżej litra. W efekcie możemy stwierdzić, iż w Kaliszu gimnazjaliści piją mniej piwa przy jednej okazji niż ich rówieśnicy z próby ogólnopolskiej.

- wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości – w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem chociaż raz upiło się 12,6% uczniów z młodszej kohorty i 22,9% ze starszej grupy wiekowej W czasie całego życia ani razu nie upiło się 77,1% uczniów młodszych i 34,5% uczniów starszych;
- większość młodzieży jest dobrze zorientowana w zakresie ryzyka szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych;
- rodzice respondentów w znacznej części nie zabraniają swoim pociechom picia alkoholu, chociaż w większości jedynie w swojej obecności.

Przedstawione powyżej dane stanowią jedynie fragment wyników badań ESPAD przeprowadzonych w naszym mieście w maju i czerwcu oraz w październiku 2019 r. przez Pracownię Badań i Inicjatyw Społecznych – Janusz Sierosławski na zlecenie Miasta Kalisza.

Podejmowane działania profilaktyczne i edukacyjne

Zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia profilaktykę dzielimy na uniwersalną, selektywną i wskazującą.

- 1) w ramach **profilaktyki uniwersalnej** zrealizowano w 2020 roku: strategię profilaktyczną Program Trenerów Osiedlowych, „Ferie zimowe w mieście”; program profilaktyczny „Debata”, konkurs „Wolność bez nałogów”; „Dziecięce czwartki w mieście”, Kaliskie Dni Trzeźwości, cykliczne, pozaszkolne zajęcia profilaktyczne dla dzieci i młodzieży w oparciu o założenia profilaktyki rówieśniczej, kampanię „Zachowaj Trzeźwy Umysł” (online), warsztaty z asertywności dla młodzieży szkolnej (online).
- 2) w ramach **profilaktyki selektywnej** zrealizowano działania opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci z rodzin z problemem alkoholowym realizowane w 7 świetlicach środowiskowych realizujących pozalekcyjne programy opiekuńczo-wychowawcze zawierające elementy socjoterapii, rajd pieszy „Leśny Ludek” dla dzieci ze świetlic.
- 3) w ramach **profilaktyki wskazującej** podjęto takie działania jak: zajęcia socjoterapeutyczne realizowane w świetlicach dla dzieci przejawiających wysoki poziom agresji i nieprzystosowania w kontaktach z rówieśnikami, programy reedukacyjne dla młodzieży i program z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej – krótka interwencja.

tab. Ilość osób uczestniczących w ww. działaniach

	2020	2019	2018	2017
szkolne programy profilaktyczne i warsztaty	1650	1115 uczniów 484 rodziców	1200 uczniów 500 rodziców	890 uczniów 485 rodziców
pozaszkolne programy i strategii profilaktyczne	5513	18.100	18.215	18.610
programy realizowane przez świetlice	250	250	250	250

programy interwencyjno - edukacyjne	523	198	1250	626
Spotkania - warsztaty dla rodziców	168	180	480	128

Ponadto działania profilaktyczno–edukacyjne realizuje w naszym mieście Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny.

tab. programy profilaktyczno - edukacyjne realizowane przez PPIS

	2020	2019	2018
„ARS, czyli jak dbać o miłość”	450	2181 uczestników, w tym: 650 rodziców 1531 uczniów	1954 uczestników
„Wiem nie biorę – jestem bezpieczny”:	zakończono	1466 uczestników	1886 uczestników
Stop dopalaczom i nowym środkom psychoaktywnym	185	-	-

Finansowanie ww. działań.

tab. finansowanie ww. działań (ze środków na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii).

2020	2019	2018	2017
710.111 zł	940.414 zł	1.022.028 zł	952.322 zł

Działania instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Podjęmowane działania wspomagające i wspierające działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

- 1) budowanie systemu współpracy pomiędzy stowarzyszeniami i instytucjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 2) wspomaganie rzeczowe, merytoryczne i finansowe przy realizacji zadań wynikających z Programu,
- 3) wspieranie działalności środowisk abstynenckich,
- 4) podejmowanie wspólnych działań na rzecz integracji środowisk abstynenckich,
- 5) podwyższanie kwalifikacji osób zajmujących się pomocą osobom uzależnionym, współuzależnionym, dzieciom z rodzin alkoholowych oraz ofiarom i sprawcom przemocy,
- 6) tworzenie lokalnej koalicji na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 7) wzajemne informowanie i współdziałanie przy realizacji i promocji działań,
- 8) realizacja kampanii informacyjno – edukacyjnych dla lokalnej społeczności.

Finansowanie ww. działań

Środki na realizację ww. działań zostały uwzględnione w punktach dotyczących zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej, pomocy rodzinie i działań profilaktyczno-edukacyjnych.

III. Zasoby.

Zadania Programu realizowane są przez instytucje, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe i inne podmioty, a także przez osoby indywidualne posiadające niezbędne kwalifikacje, takie jak:

- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA),
- NZOZ Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia,
- Multimed – przychodnia specjalistyczna dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokołowie,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kaliszu (MOPS),
- Klub Integracji Społecznej (KIS),
- Zespół Interdyscyplinarny (ZI),
- Komenda Miejska Policji w Kaliszu (KMP),
- Straż Miejska Kalisza (SMK),
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kaliszu (PSSE).
- Caritas Diecezji Kaliskiej,
- Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholizmu i ich Rodzinom „Życie”,
- Fundacja Bread of Life,
- Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Opatrzności Bożej w Kaliszu,
- Parafia Katedralna pw. św. Mikołaja w Kaliszu,
- Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy w Kaliszu,
- Stowarzyszenie Abstynencki Klub Wzajemnej Pomocy „JANTAR”,
- Stowarzyszenie Abstynencki Klub „Zdrowie i Trzeźwość”,
- Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny „Karan”,
- Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło w Kaliszu,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Kaliszu,
- Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia,
- Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu,
- Zgromadzenie Sióstr Nauczycielek Św. Doroty Córki Najświętszych Serc,
- Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca w Kaliszu,
- grupy samopomocowe dla osób uzależnionych,
- grupy samopomocowe dla rodzin osób uzależnionych,
- szkoły,
- przeszkoleni realizatorzy programów profilaktycznych,
- realizatorzy posiadający kwalifikacje do prowadzenia zajęć terapeutycznych,

IV. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016–2020.

Wykaz zadań służących realizacji celu operacyjnego 2: profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

1. Definicje:

- **profilaktyka uniwersalna** – ukierunkowana na całe populacje, działania adresowane do

całych grup bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu,

- **profilaktyka selektywna** – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, adresowana do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych,
- **profilaktyka wskazująca** – ukierunkowana na jednostki lub grupy wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, ale jeszcze nie spełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia,
- **ryzykowne spożywanie alkoholu** – picie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i w określonym przedziale czasu) niepociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji,
- **szkodliwe picie alkoholu** – wzorec picia, który powoduje szkody zdrowotne, fizyczne, psychiczne, społeczne i psychologiczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu,
- **uzależnienie od alkoholu** – kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych, poznawczych i społecznych, wśród których używanie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, które poprzednio miało dla jednostki większą wartość; główne objawy to: głód alkoholu (silne pragnienie) i utrata kontroli nad jego używaniem,
- **wczesne rozpoznanie i krótka interwencja** – krótkie interwencje podejmowane przez lekarzy poz lub innych specjalistów wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie,
- **leczenie uzależnienia** – działania służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z używania alkoholu

2. Krajowy program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiący element Narodowego Programu Zdrowia – zadania do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego.

2.1. Promocja zdrowia.

2.1.1. Edukacja zdrowotna:

- 1) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu,
- 2) prowadzenie działań edukacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież,
- 3) upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym,

2.1.2. Szkolenie kadr:

- 1) podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 2) podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych oddziaływań profilaktycznych oraz udzielających pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

2.1.3. Zadania regulacyjne i zapewnianie skutecznego egzekwowania przepisów, w tym:

- 1) zmniejszenie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu,
- 2) zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.

2.2. Profilaktyka

2.2.1. Profilaktyka uniwersalna:

- 1) poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie uniwersalnych programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, w tym programów profilaktyki uniwersalnej,
- 2) poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie programów rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców i wychowawców sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży,

2.2.2. Profilaktyka selektywna:

- 1) poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego z obszaru profilaktyki selektywnej adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i wychowawców,
- 2) poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

2.2.3. Profilaktyka wskazująca:

- 1) poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego z obszaru profilaktyki wskazującej,
- 2) udzielanie specjalistycznej pomocy i wsparcia rodzicom, których dzieci upijają się.

2.3. Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa:

- 1) zwiększenie dostępności i podnoszenie jakości specjalistycznych świadczeń w zakresie leczenia uzależnienia od alkoholu,
- 2) poszerzanie i udoskonalanie oferty leczenia uzależnienia od alkoholu, w tym o programy ograniczania picia alkoholu,
- 3) zwiększanie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu lub zwiększanie dostępności do istniejących form wsparcia,
- 4) wspieranie działalności środowisk abstynenckich,
- 5) zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym,
- 6) zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym,
- 7) podejmowanie działań interwencyjnych i edukacyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Należy zaznaczyć, iż do chwili przygotowania niniejszego Programu nie został przedstawiony Narodowy Program Zdrowia na kolejny okres (od 2021 r.), stąd do projektowania działań przyjęto cele operacyjne dotychczas obowiązującego NPZ na lata 2016-2020.

V. Zadania własne Miasta w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na rok 2021.

Zadania realizowane przez Miasto Kalisz w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są spójne i zgodne z zadaniami służącymi realizacji celu operacyjnego 2: profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi

określonymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016–2020 pkt. 3. Krajowy program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz z zadaniami własnymi określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

PROBLEM I

Szkody zdrowotne i społeczne wynikające ze spożywania alkoholu.

Cel:

Zmniejszenie rozmiarów szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych nadużywaniem alkoholu i uzależnieniem od alkoholu poprzez:

- 1) zwiększenie dostępności i podnoszenie jakości pomocy terapeutycznej,
- 2) zapobieganie wykluczeniu społecznemu, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna i społeczna,
- 3) wsparcie w utrzymaniu abstynencji,
- 4) działania informacyjno-edukacyjne na temat ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu,
- 5) zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu.
- 6) podejmowanie działań interwencyjnych i edukacyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Harmonogram realizacji zadań:

zadanie	realizator	termin realizacji
1) Realizacja programów terapeutycznych uzupełniających podstawowy program w NZOZ nie finansowanych przez NFZ	realizatorzy uprawnieni do prowadzenia zajęć terapeutycznych	Cały 2021 r.
2) Realizacja programu ograniczania picia.	realizatorzy uprawnieni do prowadzenia zajęć terapeutycznych	Cały 2021 r.
3) Organizacja obozów terapeutycznych dla dorosłych osób uzależnionych i współuzależnionych.	realizatorzy wyłonieni w drodze konkursu ofert	Czerwiec-sierpień 2021
4) Program terapii grupowej dla młodzieży z problemem alkoholowym i uzależnionej od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych.	realizatorzy uprawnieni do prowadzenia zajęć terapeutycznych	Cały 2021 r.
5) Prowadzenie działań rehabilitacyjnych i zapobiegających wykluczeniu społecznemu dla osób bezdomnych z problemem alkoholowym, wraz z zapewnieniem schronienia, noclegu, pobytu dziennego.	realizatorzy wyłonieni w drodze konkursu ofert	Cały 2021 r.
6) Zapobieganie wykluczeniu społecznemu, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa osób z problemem alkoholowym	MOPS, KIS, organizacje pozarządowe,	Cały 2021 r.
7) Realizacja działań i programów wspierających utrzymanie abstynencji	organizacje pozarządowe, grupy samopomocowe AA, KIS,	Cały 2021 r.
8) Wspieranie działalności środowisk abstynenckich.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA,	Cały 2021 r.
9) Działania terapeutyczne, interwencyjne i edukacyjne adresowane do osób stosujących	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, ZI, MOPS, KMP,	Cały 2021 r.

przemoc w rodzinie	realizatorzy uprawnieni do prowadzenia zajęć z osobami stosującymi przemoc,	
10) Działania interwencyjne w tym prowadzenie rozmów motywujących do leczenia z osobami z problemem alkoholowym.	MKRPA, organizacje pozarządowe, MOPS, KMP.	Cały 2021 r.
11) Pomoc socjalna, psychologiczna i prawna dla osób z problemem alkoholowym	MOPS, organizacje pozarządowe	Cały 2021 r.
12) Prowadzenie działalności interwencyjnej i edukacyjnej wobec osób z problemem alkoholowym.	MOPS, KMP, SMK, organizacje pozarządowe.	Cały 2021 r.
13) Prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu,	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA, KMP, SMK, nzozy, PSSE, organizacje pozarządowe	Cały 2021 r.
14) Prowadzenie działań konsultacyjno – interwencyjnych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, w tym osób bezdomnych poprzez funkcjonowanie punktu konsultacyjno – interwencyjnego.	realizator wyłoniony w drodze konkursu ofert	Cały 2021 r.
15) Zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu (np. dla kandydatów na kierowców)	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych	w miarę potrzeb
16) Realizacja i upowszechnianie programów profilaktycznych w zakresie problemów prawnych i zdrowotnych związanych z nadużywaniem alkoholu przez osoby dorosłe i młodzież.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, KMP, realizatorzy	Cały 2021 r.

Wskaźniki rezultatu:

- ilość osób zgłaszających się na leczenie odwykowe,
- ilość osób uczestniczących w programach terapeutycznych,
- liczba osób – członków klubów abstynenckich,
- liczba interwencji podejmowanych przez policję, straż miejską i street-workerów,
- ilość osób objętych działaniami Klubu Integracji Społecznej,
- liczba osób zaproszonych na rozmowy motywujące do leczenia,
- liczba wniosków o przymusowe leczenie odwykowe skierowanych do sądu,
- wysokość środków przeznaczonych na realizację ww. działań.

PROBLEM II

Zaburzenia życia rodzinnego w rodzinach z problemem alkoholowym, w tym zjawisko przemocy w rodzinie.

Cel:

Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego, wywołanych nadużywaniem alkoholu, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin alkoholowych poprzez:

- 1) zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym,
- 2) pomoc psychospołeczną i prawną dla rodzin z problemem alkoholowym,
- 3) pomoc opiekuńczo-wychowawczą i socjoterapeutyczną dla dzieci z rodzin alkoholowych,
- 4) upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 5) zwiększanie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- 6) podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie i osób pomagających dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

Harmonogram realizacji zadań:

Zadanie	realizator	termin realizacji
1) Realizacja programów terapeutycznych dla osób współzależnionych niefinansowanych przez NFZ.	realizatorzy uprawnieni do prowadzenia zajęć terapeutycznych,	w miarę potrzeb
2) Funkcjonowanie miejsc pomocy środowiskowej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym (świetlice środowiskowe realizujące pozalekcyjny program opiekuńczo-wychowawczy z elementami socjoterapii).	realizatorzy wyłonieni w drodze konkursu ofert	Cały 2021 r.
3) Organizacja form wypoczynku z programem profilaktyczno-terapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.	realizatorzy wyłonieni w drodze konkursu ofert	Wakacje 2021
4) Udzielanie niezbędnej pomocy ofiarom przemocy poprzez działania interwencyjne, poradnictwo specjalistyczne i udzielanie schronienia ofiarom przemocy.	MOPS - Dział Interwencji Kryzysowej, Konsultant ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Cały 2021 r.
5) Udzielanie wsparcia i interdyscyplinarnej pomocy ofiarom przemocy – procedura „Niebieska Karta”.	MOPS, ZI	Cały 2021 r.
6) Działania interwencyjno–edukacyjne skierowane do sprawców przemocy w rodzinie – procedura „Niebieska Karta”.	MOPS, ZI, Konsultant ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Cały 2021 r.
7) Wsparcie w działaniach mających na celu poprawę jakości życia osób współzależnionych.	stowarzyszenia i kluby abstynenckie, grupy samopomocowe Al.-Anon,	Cały 2021 r.
8) Zwiększenie kompetencji osób zajmujących się pomaganiem osobom współzależnionym, ofiarom i sprawcom przemocy oraz dzieciom z rodzin alkoholowych.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, realizatorzy uprawnieni do prowadzenia szkoleń	w miarę potrzeb
9) Organizacja szkoleń dla przedstawicieli służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MOPS, KMP	w miarę potrzeb
10) Prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych nt. zjawiska przemocy w	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MOPS, MKRPA, KMP	w miarę potrzeb

rodzynie, rodziny z problemem alkoholowym, FAS i in.		
11) Prowadzenie działań edukacyjnych dla dorosłych w zakresie czynników ryzyka i czynników chroniących oraz szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MOPS, MKRPA, KMP	w miarę potrzeb

Wskaźniki:

- liczba osób współuzależnionych zgłaszających się do poradni,
- liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych,
- liczba dzieci uczęszczających do świetlic,
- liczba dzieci uczestniczących w obozach,
- ilość osób (ofiar przemocy) objętych pomocą psychospołeczną MOPS,
- ilość „Niebieskich Kart”,
- wysokość środków na realizację ww. działań.

PROBLEM III

Picie alkoholu przez dzieci i młodzież.

Cel:

Ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież poprzez:

- 1) zwiększenie dostępności oraz realizacja uniwersalnych programów profilaktycznych,
- 2) zwiększenie dostępności zajęć alternatywnych do sięgania po środki psychoaktywne utrwalających postawy abstynenckie wśród dzieci i młodzieży,
- 3) udzielanie pomocy i wsparcia rodzicom, których dzieci piją alkohol,
- 4) zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców i wychowawców,
- 5) profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną, w tym kampanie edukacyjne dotyczące szkód wynikających ze spożywania alkoholu, czynników ryzyka i czynników chroniących przed uzależnieniami,
- 6) wdrażanie programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki selektywnej adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i wychowawców,
- 7) podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych oddziaływań profilaktycznych.

Harmonogram realizacji zadań:

zadanie	realizator	termin realizacji
1) Wspomaganie realizacji w szkołach programów wychowawczo – profilaktycznych w zakresie profilaktyki uzależnień.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, Wydział Edukacji, szkoły, KMP, instruktorzy i realizatorzy programów profilaktycznych.	Cały 2021 r. z wyłączeniem wakacji
2) Realizacja programów reedukacyjnych dla młodzieży oraz interwencji w stosunku do uczniów przejawiających zachowania ryzykowne.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, KMP, szkoły, organizacje pozarządowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.	Cały 2021 r.
3) Działania profilaktyczne z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej adresowane do	instruktorzy i realizatorzy programów profilaktycznych, nzoz-y, KMP, organizacje pozarządowe.	Cały 2021 r.

młodzieży z grup ryzyka.		
4) Inicjowanie i realizacja różnych form profilaktyki rówieśniczej (w tym realizacja cyklicznych, pozaszkolnych zajęć profilaktycznych dla dzieci)	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, realizatorzy wyłonieni w drodze konkursu, KMP, organizacje pozarządowe.	Cały 2021 r. z wyłączeniem wakacji
5) Zakup materiałów edukacyjno – profilaktycznych o tematyce uzależnień i przemocy.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych.	w miarę potrzeb
6) Współpraca z mediami przy realizacji kampanii edukacyjnych	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA, KMP, PSSE	Cały 2021 r.
7) Działalność informacyjno – edukacyjna skierowana do rodziców, nauczycieli i pedagogów dot. szkód wynikających ze spożywania alkoholu, czynników ryzyka i czynników chroniących przed uzależnieniami,	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, Wydział Edukacji, KMP, SMK, PSSE, organizacje pozarządowe	Cały 2021 r. z wyłączeniem wakacji
8) Wspieranie i organizacja imprez dla dzieci i młodzieży (festynów, happeningów, akcji profilaktycznych) promujących zdrowy styl życia oraz konkursów o tematyce profilaktyki uzależnień.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych., MKRPA, Wydział Edukacji, KMP, SMK, PSSE, organizacje pozarządowe.	Cały 2021 r.
9) Realizacja szkolnych i pozaszkolnych strategii profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, realizatorzy wyłonieni w drodze konkursu, Wydział Edukacji, jednostki organizacyjne i jednostki pomocnicze Miasta, organizacje pozarządowe.	Cały 2021 r.
10) Realizacja lokalnych i ogólnopolskich kampanii informacyjno - edukacyjnych.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA, PSSE, KMP, SMK, organizacje pozarządowe.	Cały 2021 r.
11) Warsztaty i spotkania dla rodziców mających problemy wychowawcze ze swoimi dziećmi, związane z używaniem alkoholu i agresją.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, Wydział Edukacji, organizacje pozarządowe.	Cały 2021 r. z wyłączeniem wakacji
12) Działania interwencyjne oraz akcje profilaktyczno - edukacyjne adresowane do sprzedawców napojów alkoholowych dot. sprzedaży alkoholu nieletnim.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA, KMP, SMK.	Cały 2021 r.
13) Podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych oddziaływań profilaktycznych.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, Wydział Edukacji.	w miarę potrzeb

Wskaźniki:

- liczba dzieci objętych programami profilaktycznymi,
- liczba rodziców objętych działaniami profilaktycznymi,
- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w strategiach profilaktycznych,
- ilość środków przeznaczonych na ww. działania.

PROBLEM IV

Stopień aktywności oraz współpracy organizacji i instytucji w podejmowaniu działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych alkoholu i ich rodzin.

Cel:

Zwiększenie stopnia aktywności i współpracy organizacji, instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych działających na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez:

- 1) zwiększenie zakresu działań podejmowanych przez środowiska abstynenckie w celu aktywizacji społecznej i rehabilitacji osób uzależnionych oraz pomocy rodzinom z problemem alkoholowym,
- 2) włączenie się organizacji i stowarzyszeń w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 3) podnoszenie kwalifikacji różnych grup zawodowych działających na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 4) podejmowanie działań na rzecz promowania abstynencji i trzeźwego stylu życia,
- 5) podejmowanie na rzecz lokalnej społeczności działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu,
- 6) podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu i izolacji społecznej osób uzależnionych i ich rodzin,
- 7) promowanie wolontariatu jako sprawdzonej formy pracy na rzecz lokalnej społeczności.

Harmonogram realizacji zadań:

zadanie	realizator	termin realizacji
1) Włączenie organizacji i stowarzyszeń działających w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w realizację zadań z Programu.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA.	Cały 2021 r.
2) Wymiana doświadczeń w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz zjawiska przemocy poprzez organizację konferencji, porad, seminariów, debat i szkoleń przedstawicieli różnych grup zawodowych, a także współpraca międzynarodowa.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA, KMP, SMK, PSSE, organizacje pozarządowe.	Cały 2021 r.
3) Opracowanie i upowszechnienie informatora dla mieszkańców Kalisza dot. pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom, dzieciom z rodzin alkoholowych, ofiarom przemocy oraz osobom bezdomnym.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych	I kw. 2021 r.
4) Współpraca z istniejącymi środowiskami trzeźwościowymi i pozyskiwanie nowych podmiotów do realizacji zadań MPPiRPA.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA, Kościoły i zgromadzenia zakonne, organizacje pozarządowe.	Cały 2021 r.
5) Zakup materiałów, sprzętu i wyposażenia niezbędnego do realizacji zadań zawartych w MPPiRPA.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych	w miarę potrzeb

6) Organizacja Kaliskich Dni Trzeźwości.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA, KMP, organizacje pozarządowe	III kw. 2021 r.
7) Produkcja lub zakup literatury fachowej, broszur, materiałów edukacyjnych z zakresu uzależnień oraz przemocy.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych	w miarę potrzeb
8) Współpraca przy organizacji imprez integrujących środowiska abstynenckie mających na celu zapobieganie izolacji społecznej osób uzależnionych i ich rodzin (rajdy, piknik, festyny), kampanii propagujących rodzinę jako czynnik chroniący przed uzależnieniami oraz propagujących trzeźwy tryb życia, zachowania prospołeczne i prorodzinne.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, stowarzyszenia i kluby abstynenckie, MKRPA, KMP, PSSE, jednostki pomocnicze Miasta, Kościoły i zgromadzenia zakonne, grupy samopomocowe, organizacje pozarządowe.	Cały 2021 r.
9) Pozyskiwanie i włączanie wolontariuszy do działań na rzecz lokalnej społeczności w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych	MKRPA, jednostki pomocnicze Miasta, organizacje pozarządowe.	Cały 2021 r.

Wskaźniki:

- liczba podmiotów współpracujących przy realizacji Programu,
- liczba przeszkolonych osób z zakresu uzależnień i przemocy,
- liczba wspólnych projektów podejmowanych przez podmioty działające na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych,
- wysokość środków przeznaczonych na ww. działania.

PROBLEM V

Naruszanie prawa na rynku alkoholowym.

Cel:

Ograniczenie przypadków łamania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi poprzez:

- 1) prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej,
- 2) podejmowanie działań kontrolnych i interwencyjnych.

Harmonogram realizacji zadań:

zadanie	realizator	termin realizacji
1) Działania kontrolne wobec sprzedawców w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA, KMP, SMK	Cały 2021 r.
2) Kontrola placówek handlowych i gastronomicznych w zakresie przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych, warunków korzystania z zezwolenia oraz zakazu reklamy.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA, SMK	Cały 2021 r.
3) Kontrola przestrzegania zakazu	KMP, SMK	Cały 2021 r.

spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych.		
4) Zawiadamianie o popełnieniu przestępstwa w stwierdzonych przypadkach sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, KMP	w miarę potrzeb
5) Szkolenie podmiotów gospodarczych posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych,	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych	w miarę potrzeb
6) Występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach związanych z naruszeniem warunków sprzedaży napojów alkoholowych, w szczególności sprzedaży alkoholu nieletnim.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych	w miarę potrzeb
7) Rozpatrywanie skarg na działalność placówek posiadających zezwolenia.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA, SMK	w miarę potrzeb
8) Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu z prawem miejscowym	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, MKRPA	Cały 2021 r.
9) Prowadzenie działań interwencyjnych i akcji profilaktyczno - edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych.	Wydział Spraw Społecznych i Mieszkaniowych, KMP, MKRPA, SMK	Cały 2021 r.

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych kontroli,
- liczba ujawnionych przypadków naruszania prawa – warunki sprzedaży alkoholu,
- liczba zawiadomień o popełnieniu przestępstwa – sprzedaż alkoholu nieletnim
- liczba podmiotów gospodarczych objętych działania edukacyjno -profilaktycznymi.

IV. Zasady finansowania i realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok oraz zasady wynagradzania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

tab. wysokość środków planowanych na realizację MPPiRPA pozyskiwanych z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

Plan na 2017 r.	Plan na 2018 r.	Plan na 2019 r.	Plan na 2020 r.	Plan na 2021 r.
1.900.000	1.960.000	2.065.000	1.960.000	1.960.000
WSSM 1.579.982 WO 56.000 CIK 264.018	WSSM 1.625.192 WO 62.808 MOPS 272.000	WSSM 1.475.989 WO 61.011 MOPS 318.000 WRI 210.000	WSSM 1.860.000 WRI 100.000 290.000	290.000
			Plan na 2020 - MPPN	Plan na 2021 - MPPN

Środki nie wykorzystane w danym roku budżetowym, zasilają budżet roku następnego.

1. Zasady realizacji Programu:

- 1) Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy.
- 2) Środki finansowe na realizację zadań zawartych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Miejskim Programie Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i określa je Rada Miasta Kalisza w ramach uchwały w sprawie budżetu Kalisza – miasta na prawach powiatu na 2021 rok.
- 3) Koordynacja realizacji MPPiRPA należy do zadań Wydziału Spraw Społecznych i Mieszkaniowych Urzędu Miasta Kalisza, który współpracuje z realizatorami poszczególnych zadań Programu.
- 4) Realizacja Programu odbywa się we współpracy z jednostkami organizacyjnymi miasta, szkołami, policją, sądem, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz kościołami, związkami wyznaniowymi i osobami fizycznymi (tzw. realizatorami), które posiadają odpowiednie kwalifikacje do realizacji zadań.
- 5) W myśl art. 3 ust. 2 ustawy o zdrowiu publicznym w realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego mogą uczestniczyć m.in. podmioty, których cele statutowe lub przedmiot działalności dotyczą spraw objętych zadaniami określonymi w art. 2 ww. ustawy, w tym organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- 6) Zadania programu mogą być też realizowane przez jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, posiadające niezbędną wiedzę, doświadczenie i potencjał kadrowy w zakresie zagadnień objętych Programem. Miasto Kalisz wspiera działania tych podmiotów lub powierza im realizację zadań wynikających z niniejszego Programu.
- 7) Monitoring realizacji Programu polega na zbieraniu i analizowaniu informacji w celu ustalenia, czy wyznaczone w ramach Programu zadania są realizowane zgodnie z założonym planem. Będzie prowadzony przy wykorzystaniu określonych w Programie wskaźników oraz na podstawie sprawozdań przekazywanych przez realizatorów zadań. Uzyskane w ww. sposób informacje i wynikające wnioski zostaną uwzględnione w diagnozie problemów w programie na kolejny rok.

2. Zasady finansowania zadań:

- 1) Dotacje na realizację zadań w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych udzielane są po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, bądź w formie „małych grantów” zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert w trybie określonym w art. 14 ustawy o zdrowiu publicznym.
- 2) Pozostałe zadania finansowane są po przeanalizowaniu kosztorysu i zakresu realizacji zadania w oparciu o przepisy ustawy – Prawo zamówień publicznych.
- 3) Wysokość stawki za zadania realizowane w ramach Programu przez osoby fizyczne jest zależna od poziomu kompetencji, wykształcenia i doświadczenia osoby realizującej zadanie, z uwzględnieniem posiadanych stopni i tytułów naukowych, specjalistycznego wykształcenia podyplomowego zgodnego z problematyką zajęć, odbytych staży i superwizji, posiadanych certyfikatów i licencji.
- 4) Ustalenie stawki za realizację zadania następuje z uwzględnieniem dostępności na rynku realizatorów o wymaganych do danego zadania specjalnościach, po przeprowadzeniu negocjacji cen. Stawki najwyższe mogą być stosowane jedynie w szczególnych przypadkach, po uzyskaniu

- pozytywnej opinii Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 5) Podmioty realizujące zadania Programu zobowiązane są do każdorazowego zamieszczania informacji o dofinansowaniu lub finansowaniu zadania z budżetu Miasta Kalisza.

3. Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kaliszu:

- 1) Członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kaliszu przysługuje wynagrodzenie w wysokości 125 zł za udział w posiedzeniach plenarnych Komisji.
- 2) Przewodniczącemu Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 180 zł za przygotowanie i prowadzenie posiedzenia Komisji. W przypadku nieobecności Przewodniczącego wynagrodzenie z tego tytułu przysługuje Wiceprzewodniczącemu Komisji.
- 3) Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 150 zł za udział w posiedzeniach zespołów:
 - ds. kontroli – podsumowanie przeprowadzonych kontroli placówek posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, podsumowanie wizji dot. lokalizacji punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w związku ze złożonymi wnioskami o wydanie zezwoleń;
 - ds. motywowania do leczenia – prowadzenie rozmów motywujących do leczenia;
 - ds. profilaktyki i edukacji – prowadzenie, opiniowanie i kontrola działań z zakresu profilaktyki uzależnień, na podstawie list obecności potwierdzających udział w posiedzeniu zespołu.
- 4) W szczególnych sytuacjach, w tym w sytuacji zagrożenia epidemicznego dopuszcza się możliwość przeprowadzenia posiedzeń komisji w formie zdalnej oraz głosowania w trybie obiegowym za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

4. Plan wydatków na realizację zadań z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 r. (środki w dyspozycji WSSM) – 1.960.000 zł.

§ 4170 – wynagrodzenia bezosobowe: 161.700 zł – wynagrodzenia Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za posiedzenia plenarne i prace zespołów roboczych, wynagrodzenia realizatorów zadań (cały rok): prowadzenie grup terapeutycznych (nie finansowanych przez NFZ) dla osób uzależnionych i współuzależnionych, szkolenia różnych grup zawodowych, realizacja programów profilaktycznych w szkołach i pozaszkolnych strategii profilaktycznych oraz realizacja innych zadań wynikających z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

§ 4110 – składki na ubezpieczenia społeczne: 3.500 zł

§ 4120 – składki na fundusz pracy: 600 zł

§ 4190 – nagrody konkursowe: 2.000 zł – nagrody dla uczestników turniejów, konkursów organizowanych w ramach festynów, konkursów plastycznych itp.

§ 4210 – zakup materiałów i wyposażenia: 63.000 zł – materiały do przeprowadzenia w Kaliszu kampanii profilaktyczno-edukacyjnych, Kaliskich Dni Trzeźwości, paczki świąteczne dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, prenumerata czasopism z zakresy profilaktyki i terapii uzależnień, organizacja rajdów dla dzieci z grup ryzyka, artykuły i materiały niezbędne do organizacji konkursów, debat, turniejów, organizacja festynów i rajdów rodzinnych o charakterze profilaktycznym, organizacja Dnia Dziecka oraz realizacja innych zadań wynikających z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

§ 4270 – zakup usług remontowych: 700zł

§ 4300 – zakup usług pozostałych: 200.000 zł – organizacja Kaliskich Dni Trzeźwości,

organizacja i przeprowadzenie: strategii profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, Dnia Dziecka, „Wesołej Choinki”, grup terapeutycznych i warsztatów uzupełniających programy finansowane przez NFZ w ramach zadania: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, szkolenia różnych grup zawodowych z zakresu uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie (np. policja, pracownicy socjalni, nauczyciele, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego), organizacja Biegu Urwisa, rajdu „Kalisz świeci przykładem” oraz realizacja innych zadań wynikających z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

§ 4410 – podróże służbowe - krajowe: 7.000 zł

§ 4700 – szkolenia pracowników: 1.000 zł

§ 2360 – dotacje celowe: 1.520.500 zł – realizacja działań rehabilitacyjnych i zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób bezdomnych z problemem alkoholowym: schroniska, noclegownia, ogrzewalnia dla bezdomnych, organizacja obozów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych, realizacja działań rehabilitacyjnych i wspierających utrzymanie abstynencji poprzez prowadzenie klubów i świetlicy abstynenckiej, funkcjonowanie punktu interwencyjno-konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym, prowadzenie świetlic środowiskowych realizujących pozalekcyjne programy opiekuńczo-wychowawcze z elementami socjoterapii, obozy profilaktyczno–terapeutyczne dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym nie uczestniczących w zajęciach realizowanych w świetlicach środowiskowych realizujących pozalekcyjne programy opiekuńczo–wychowawcze z elementami socjoterapii oraz zadania publiczne o charakterze lokalnym lub regionalnym z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy (tzw. małe granty).

*Przewodniczący
Rady Miasta Kalisza
/.../
Tadeusz Skarżyński*

Uzasadnienie

Zgodnie z art.4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.) Rada Miasta Kalisza zobowiązana jest do uchwalania corocznego Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016–2025. W Programie uwzględnione są także cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Cele te będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 ze zm.) oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Program obejmuje opis dotychczas realizowanych działań oraz zadania planowane do realizacji w 2021 roku, wynikające z nałożonych przez ustawę zadań własnych gminy. Zadania realizowane w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ukierunkowane są na przeciwdziałanie zjawisku nadużywania alkoholu oraz zminimalizowanie jego skutków społecznych, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, a także szkód zdrowotnych u osób dotkniętych problemem alkoholowym. Projekt Programu został pozytywnie zaopiniowany przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wobec powyższego uzasadnione jest podjęcie przedmiotowej uchwały.

*Prezydent
Miasta Kalisza
/.../
Krystian Kinastowski*